

Vážení a milí priatelia a priateľky,

ako vidíte, zase máme jeden dôvod na oslavu. Prežili sme prvých päť rokov v podobe samostatnej organizácie, ktorú necharakterizuje len vlastný hlavičkový papier, pečiatka, znak a konto, ale aj, ba najmä, vlastné názory, predstavy, prístupy, vlastné videnie sveta i vzťah k nemu a následne vlastné problémy i konflikty s okolím, či lepšie povedané s tými, ktorí si to okolie chcú neoprávnene, nekvalifikovane, egoisticky uzurpovať pre seba.

Novší členovia asi nebudú vedieť, že spomínanému päťročnému obdobiu predchádzali bezmála štyri roky v podobe Sekcie pre ochranu ľudovej architektúry a jej zázemia v rámci ZO SZOPK pri ObKaŠS IV a týmto štyrom rokmi ďalších 8 rokov kolektívneho snaženia neskorších zakladajúcich členov sekcie o záchranu a oživenie súborov ľudovej architektúry vo viacerých častiach Slovenska. A to nehovorím o tom, že väčšina z asi 50 zakladajúcich členov sekcie pre ochranu ľudovej architektúry sa poznalo a spoločne pôsobilo ešte dávnejšie, ako je tých $5 + 4 + 8 =$ teda 17 rokov, ktoré čoskoro uplynú od prvých rekreačno-ochranárskych akcií na záchranu Podšípa, Vlkolínca, Veľkého Borového a ďalších lokalít.

Zámerne spomínam históriu dlhšiu, ako len päťročnú, lebo bez toho ťažko pochopiť ďalšie súvislosti. Napríklad to, že táto naša komunita buduje na priateľských vzťahoch, ktoré sa vytvárali už v časoch gymnaziálnych a odvtedy sa naša "generácia v generácii" stretáva, rozrastá, priťahuje ľudí príbuzného myslenia a cítenia bez ohľadu na dátum narodenia a navzdory všetkým rozkladným tendenciám, ktoré panujú okolo nás. Navzdory veku, ktorého sa v súčasnosti naša generačná skupina dožíva a ktorý charakterizuje permanentný deficit voľného času, disponibilných financií a možností slobodného pohybu, tvoríme výrez z generácie, ktorý sa snaží uchovať si a realizovať ideály detstva a stredoškolských rokov.

Stretávali sme sa a stretávame sa nielen pri podujatiach ochranárskeho charakteru, ale aj na spoločných túrach, roky v univerzitnej menze na Gondovej, či na premiérach v trnavskom Divadle pre deti a mládež, na džezových a folkových podujatiach, na karnevaloch a ľudových veseliciach, na všetkých tých neformálnych happeningoch, kde sa dýcha a žije nekonzumným, relatívne slobodným, nesprostredkovaným životom, kde sa realizuje túžba ľudí po vzájomnom porozumení, po spoločnom (seba)uskutočňovaní a prežívaní obrodzujúceho zážitku.

Dúfam, že to nevyznie ako nejaké "odvetvové" chválenkárstvo, keď poviem, že ochranárstvo patrí k hlavným pojitkam príslušníkov našej "generácie v generácii" a k najdôležitejším konštruktívnym impulzom tejto čím ďalej tým viac vekovo rôznorodej a zároveň čím ďalej tým viac názorovo spriaznenej komunity, ktorá má úprimný záujem o spoluprácu s potenciálnymi spojencami, ale zároveň si buduje vlastnú identitu a vyhranenosť postojov. Postojov vyjadrených slovami, ale najmä skutkami.

Dovoľte mi preto, aby som pri tejto príležitosti spomenul aspoň najdôležitejšie ochranárske iniciatívy, s ktorými neprišiel a nerealizoval ich nik iný, ako práve univerzálne ochranárske osobnosti zo stredu tejto generácie, generácie, ktorá nemá na ružiach ustlané.

Zároveň mi dovoľte poďakovať sa v mene Základnej organizácie č. 6 Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny v Bratislave, ale aj v mene mestského a ústredného výboru tejto dosiaľ ešte stále myslím, že v očiach verejnosti viac uznávanej, než skompromitovanej organizácie, hlavným iniciátorom a realizátorom ochranárskych akcií z radov našej ZO.

Vopred sa ospravedlňujem tým, na ktorých a ktoré som nedopatrením zabudol.

Keby sa nebolo udialo nič iné, ale len to, čo sa našou zásluhou udialo na záchranu areálu ľudových technických stavieb v Kvačianskej doline (skrátene akcia Mlyn), už to samo o sebe by bolo úžasné. Tým, čo sa aktívne zúčastnili tohto veľkolepého napĺňania detských snov, netreba nič vysvetľovať. Tí, čo sa ho dosiaľ nezúčastnili, môžu ľutovať. Vďaka patrí v prvom rade manželom Kresánkovcom a desiatkam ďalších brigánikov a brigádničiek (od Beňa Alexyho, Maroša Lazára, Šaňa Domsa, Marka Hubu, Ljubena Hagaru, Gaby Kaliskej, Katky Chlebákovej (Šimončičovej), Anky Velebovej - Greškovej, Miša Greška, Petra Tatára, Petra Klučku, Eugena Gindla, Karola Fröhlich, Danky Fröhlichovej, Ota Körnera (Alpatyča), či Marty Pichovej až po Vlada Iru, Jara Pížla, Vlada Kohúta, Pala Hrkúta či Miša Krištofiča a mnohých/mnohé ďalšie.

Dlho a s mnohými prekážkami sa rozbiehala akcia Senníky a salaše ako turistické útulne, aby napokon naplno prepukla v lete roku 83 na fantastických hrebeňových lúkach nad Liptovskou Tepličkou v podobe 12 opravených senníkov. Najviac sa tu narobili Mišo Greško, Vlado Bednár, Anka Velebová - Grešková, Oto Körner a Vlasta Kanátová. V nasledujúcich rokoch akcia niesla prívlastok Bednárov memoriál a uskutočnila sa striedavo v Nízkych Tatrách, Západných Tatrách a Veľkej Fatre. Priniesla mnoho romantických zážitkov a odhalila niekoľko nových talentov (spomeniem aspoň Pala Šimkovica - Antaga). Posledné dva ročníky sa spájajú najmä s menami Oto Körner, Juro Rohárik, Danka Fröhlichová, Samo Smetana a Vlasta Kanátová.

Z roka na rok väčšej popularite medzi členmi organizácia a ich rodinnými príslušníkmi sa teší tradičné letné podujatie Týždeň ochrany ľudovej architektúry, ktorého doterajšie štyri ročníky sa uskutočnili na týchto vynikajúcich lokalitách: Liptovská Teplička, Kokávka, Podšíp, Kvačianska dolina, Klenovec, Biele Vody a Brízgalky. Okrem úspešných rekonštrukčných počínov majú tieto podujatia nemalý spoločenský význam a vytvárajú priestor pre vysoko hodnotnú detskú antikonzumnú rekreáciu. Medzi pravidelných účastníkov patria napr. rod. Fröhlichovská, Károvská, Škrdlantovská, Gabo Bianchi, Palo Hrkút, Palo Fedorko, Vlasta Kanátová, Marta Pichová, Zora (Kalka) Okálievová a mnohí/é ďalší/e.

Ojedinelé podujatie v oblasti ochrany ľudovej architektúry bola aj výstava Ako opravovať ľudové stavby, alebo ochrana rekreáciou – rekreácia ochranou. Dosiaľ sa uskutočnili tri ročníky v Bratislave, neskôr sa stala putovnou a mohli sme ju vzhliadnuť v niektorých okresných mestách. Najmä organizácia 1. ročníka tejto výstavy bola veľmi radostná. Zaslúžili sa o to najmä Katka Tandlerová, Marta Pichová, Peter Kostovský a Peter Kresánek.

Činnosťou našej sekcie pre ochranu ľudovej architektúry sa zaoberali desiatky novinových a časopiseckých článkov u nás i v zahraničí, niekoľko televíznych a rozhlasových relácií a tri filmy. O popularizáciu jej činnosti sa z našich členov zaslúžili najmä Eugen Gindl, Kamil Procházka, Igor Thurzo, Vlado Bednár a Peter Kresánek.

V súvislosti s ochranou ľudkovej architektúry patrí vďaka aj všetkým poctivým, pamiatkársky a krajinársky ladeným chalupárom, združeným v Sekcii pre ochranu ľudovej architektúry a jej zázemia, ktorí dosiaľ zrekonštruovali alebo obnovujú do 200 objektov na viac ako 50 lokalitách. Pričom medzi najznámejšie patria Podšíp, Federovo, Bryízgalky, Michalcovia, Veľké Borové, Kokávka, Klenovec, Tertež, Horná Maríková, Liptovská Teplička, Rogoňovia, Biele Vody, Chlipňačky a ďalšie.

Čiernobalocká železnica sa síce momentálne neopravuje "pod firmou" nášho zväzu, ale k jej záchrane by pravdepodobne nikdy nebolo prišlo, nebyť iniciatívy našich členov Karola Nagya, Ladislava Križana, Zory Okálievej a Laca Mlynku.

Citeľný je aj podiel našich členov a členiek - najmä Zory Okálievej - na obnove historického vodohospodárskeho systému Štiavnických vrchov.

Kapitolou samou o sebe bol zápas o záchranu bratislavských historických cintorínov, ktorý sa zapísal nielen do dejín našej organizácie, ale aj do dejín kultúrnych snažení bratislavskej, ako odbornej, tak aj laickej verejnosti. Vďaka patrí najmä Janovi Budajovi, Gabe Kaliskej, Silvii Pížlovej, Mikulášovi Gažovi a ďalším.

Za významnú akciu je treba považovať aj evidenciu dendrologicky hodnotných stromov na území I. bratislavského obvodu pre MSPSOP. Za mnohých aktérov spomeniem aspoň Katku Chlebákovú (neskôr Šimončíčovou - pozn. aut.) a Petra Tatára.

Neohrozené úsilie za záchranu historických jadier miest a aglomerovaných historických sídiel vyvíjala naša organizácia najmä zásluhou Igora Thurza, Jara Liptaya, Zory Okálievej, Vlada Kohúta, Petra Kresánka, Ivana Gojdiča, Romana Hofbauera a Jura Podobu.

V tejto súvislosti je treba vysoko hodnotiť vypracovanie súborného materiálu o ohrozených pamiatkovo hodnotných historických štruktúrach krajiny na území Bratislavy a úspešný zápas o záchranu historického jadra Záhorskej Bystrice pred likvidáciou. Rád pritom spomeniem aspoň mená Igor Thurzo a Juraj Podoba.

Nevídanú polemiku o stave a perspektívach historických diel a štruktúr, ako aj o celej centrálnej mestskej zóne mesta Bratislavy, vyprovokoval svojím príspevkom o nezmyselnej likvidácii jedného krídla Kapucínskeho kláštora náš člen Roman Hofbauer. Do polemiky sa účinne zapojili aj ďalší naši členovia.

Typickým príkladom komplexného podujatia, postihujúceho zároveň rovinu umeleckú, osvetovo-vzdelávaciu a celkovo kulturizačnú v snahe vzájomne ich prepojiť boli výstavy organizované našimi členmi Lacom Snopkom, Palím Bauero, Ferom Engelom a ďalšími pod hlavičkou MSPSOP, ale z vlastnej iniciatívy a mimo ich oficiálnej pracovnej náplne (Archeológia a životné prostredie, Archeológia a súčasnosť a ďalšie.).

Vysoké percento aktívnych účastníkov a sčasti aj organizátorov tvorili členovia našej ZO na prvom sympóziu o technických pamiatkach Bratislavy v r. 1983. Spomeniem aspoň mená Ján Hanušin st., Igor Thurzo, Kamil Procházka, či Jirka Kubáček.

So značným záujmom verejnosti sa stretla naša iniciatíva za záchranu a racionálne využitie Hornej Mlynskej doliny, kde sme síce získali podporu niekoľkých ministerstiev a prakticky všetkých kompetentných odborných zložiek, ale nedokázali sme prekonať odpor NV Bratislavy.

Zachovávaním a rozumnými úpravami prírodných a kultúrnych hodnôt stráni Hradného vrchu sa systematicky zaoberáme už 4. rok. Hodnotiť dôsledky tohto nášho snaženia je zatiaľ predčasné. Z tých, ktorí sa angažovali v tomto smere, spomeniem aspoň Matúša Paličku, Vlada Kohúta, Marka Hubu, Mikuláša Gaža a Petra Kresánka.

V poslednom čase sme sa pokúšali zasiahnuť do diskusie o tom, či je nevyhnutné zásadne porušiť siluetu mesta výstavbou veľkohmotného objektu na Vodnom vrchu. V tejto súvislosti si dovoľím poďakovať najmä Jarovi Liptayovi a Andrejovi Ferkovi.

Krátky ale vášnivý zápas sme zvedli o najkrajší a najmohutnejší starý strom v centre Bratislavy - o pagaštan konský na nádvorí bývalého Eszterházyovského paláca na Kapitulskej ulici. Strom napokon neprežil, ale technokrati a nekultúrne elementy sa pred verejnosťou dokonale skompromitovali. Chcem sa poďakovať o i. Markovi Hubovi, Vladovi Kohútovi, Zore Okálievej, Márii Filkovej a Kamilovi Procházkovi.

V poslednom období pomáhame aj pri záchrane pamiatok železničnej dopravy na území Bratislavy, najmä prostredníctvom brigád na budovaní pamätníka železničnej dopravy. Spomeniem aspoň Jirku Kubáčka, Karola Nagya a Zoru Okáliovú.

Monumentálne ochranárske dielo vytvoril v posledných rokoch kolektív vedený Palom Šremerom - kde spomeniem aspoň Miroslava Bartolčíča, Ivana Ondráška, Gabu Kaliskú a Silviu Magdolenovú-Pížlovú - pri záchrane krajiny dunajských lužných lesov pod Bratislavou. Ak sa z tejto krajiny niečo pôvodného zachová aj do budúcnosti, bude to v prvom rade ich zásluha.

Naša organizácia sa rôznymi spôsobmi angažovala aj za záchranu všetkých bratislavských chránených území, ako aj niektorých chránených území v bližšom i vzdialenejšom okolí Bratislavy (Šúr, Abrod, Sandberg, Devínska Kobyla, Kopáč, CHKO Malé Karpaty). Tu spomeniem aspoň mená Šremer a Ondrášek.

Pravidelnú pozornosť venujeme Bratislavskému lesoparku. Navrhli sme revíziu generálneho plánu BLP a dosiahli sme predbežné víťazstvo pri podstatnej redukcii technokratických investícií do budovania BLP.

V roku 1982 sme v hodine dvanástej pomohli zachrániť pred rozparcelovaním hodnotné časti strání Devínskej Kobyly. S iniciatívou prišiel Palo Šremer.

Odborné, osvetovo-vzdelávacie, rekreačné a spoločenské ciele sa prelínajú pri exkurziách po prírodných a kultúrnych pamätihodnostiach Bratislavy a okolia, vedených Palom Šremerom, Ivanom Ondráškom, prípadne ďalšími členmi.

Pri zabezpečovaní a údržbe pracovných inštrumentov, ako aj v súvislosti s odbornými remeselnými prácami nemožno nespomenúť Marka Hubu.

Mnohé akcie by sa vôbec neboli dali uskutočniť nebyť dobrovoľných členských príspevkov, v ktorých vynikli najmä Vlado Bednár a Andrej Ferko.

Za pomoc pri organizovaní prednášok a besied ďakujem Palovi Šremerovi, Janovi Budajovi, Gabe Kaliskej, Jarovi Pížlovi a Mišovi Greškovi. Za vynikajúce prednášky na našich schôdzach ďakujem o. i. Ivanovi Ondráčkovi, Arnoldvi Nemečkovi, Ferovi Kelemu, P.alovi Pochylému, Milanovi Škodnému, Palovi Šremerovi, Vladovi. Bednárovi, Ivanovi Dieškovi, Ivanovi Makáskovi a ďalším.

Čo ešte narýchlo spomenúť? Výstavy, ktoré sa spájajú s menami Palo Šremer, Ivan Ondrášek, Gaba Kaliská, Jano Lacika, Rút Facunová, Fero Guldan, Jana Višváderová a ďalšími? Budovanie ochranárskej knižnice a mená Gaba Kaliská, Štefan Malý a Dana a Karol Fröhlichovci? Publikačnú a reakčnú činnosť (Ochranca prírody, Interné informácie, prílohy k zápisniciam)? Ochránarský kalendár Jana Laciku. Spravodajcov štátnej ochrany prírody? Spoluprácu s inými ochranárskymi organizáciami u nás a v poslednom čase i v zahraničí? Organizovanie turistických ba expedičných podujatí, prekladateľskú činnosť, aktívne členstvo v poradných zboroch, radách, štáboch..., nakrúcanie filmov, účasť v rozhlasových a televíznych reláciách? Členstvo v ďalších našich i zahraničných ochranársky zameraných organizáciách? Prednášky a besedy na najrozličnejších fórach? Prácu s mládežou a mená Jana Višváderová a Maruška Papšíková? Vedenie resp. členstvo v odborných komisiách ÚV a MV SZOPK? Zastúpenie v redakčných radách? Organizáciu minikonferencie a o perspektívach bratislavského ochranárstva? Ohlasy členov na publikované články? Povestné ochranárske plesy? Recesistické diplomy Vlada Popoviča, či logo autorskej dvojice Jano Lacika - Zdenko Alexy? Obetavosť pri poskytovaní vlastných áut, príbytkov, dreveníc, nástrojov, požívatín na verejnoprospešné ciele s menami manželov Kresánkovcov, Marka Hubu, Gaba Bianchiho, Ljubena Hagaru, Vlada Kohúta,

Karola Fröhlicha, Tomáša Škrdlanta, Miša Krištofiča, Petra Kostovského a mnohých ďalších? Účasť na Ekofilme a Ekoplagáte?

Za nepopulárne práce pri distribúcii korešpondencie, rozmnožovaní tlačív a pod. patrí vďaka najmä Anke Velebovej - Greškovej, Katke Chlebákovej (Šimončičovej), Gabe Kaliskej, Petrovi Smižanskému, Alici Rosovej, Hele Bukovčákovej, Mirke Smrčinovej, Danke Fröhlichvej, Marte Pichovej...

Mnohí dosiaľ nespomenutí členovia možno nevynikli pri jednotlivých akciách, ale o to pravidelnejšie sa zúčastňovali na širokom spektre rôznych ochranárskych iniciatív. Patri sem napr. Šaňo Doms, Jožo Vojta, Milo Salai, Fedor Gömöry, Vlado Ira, Beňo Alexy, Milan Hladký, Maroš Lazár, Palo Fedorko, Peter (Pepsi) Klučka, Jano Hanušin, Zuza Hubová, Hela Bukovčáková... a člen korešpondent Palo Hrkút.

Na záver mi dovoľte poďakovať sa výboru, resp. dvom výborom, ktoré dosiaľ stáli na čele našej organizácie, menovite striedavo podpredsedovi, spolupredsedovi a tajomníkovi Petrovi Kresánkovi, tajomníčke Anke Velebovej-Greškovej, hospodárovi Petrovi Klučkovi, spolupredsedovi a revízorovi Karolovi (Kajovi) Fröhlichovi a členom predsedníctva Palovi Šremerovi, Gabe Kaliskej, Silvii Magdolenovej-Pížlovej, Mišovi Greškovi, Marte Pichovej a Katke Chlebákovej (Šimončičovej).

Ak som na niekoho zabudol, ešte raz prosím o prepáčenie a ďakujem za podporu a pozornosť miestami úprimnú, miestami aspoň sústrastnú, ktorú ste mi venovali nielen dnes, ale aj v priebehu posledných piatich, deviatich, resp. 17 rokov.

Mikuláš (Maňo) Huba (ktorý fušoval do všetkých vyššie uvedených aktivít), november 1985